

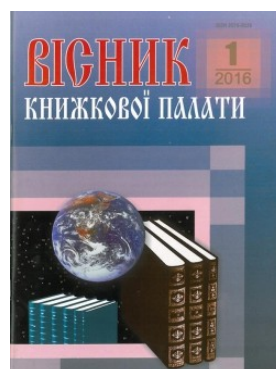
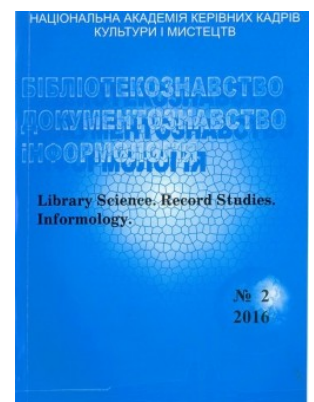
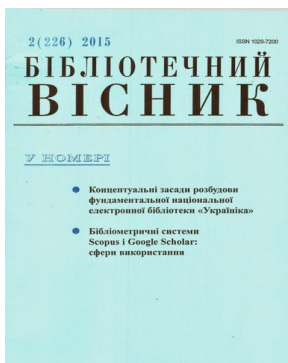
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Наукова бібліотека

Відділ бібліотечного маркетингу, інноваційної
та методичної роботи

Академічна доброчесність: досвід роботи бібліотек ЗВО

Дайджест

Миколаїв 2019

Академічна доброчесність: досвід роботи бібліотек ЗВО : дайджест / уклад. О. Л. Могильна ; за ред. О. В. Бєлодєд, І. В. Балабан. – Миколаїв: НУК, 2019. – 9 с.

Академічна доброчесність є одним із пріоритетів сучасної української освіти та науки. На початку 2016 р. в Україні стартував Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP project), що реалізується Американськими Радами з міжнародної освіти за сприяння Міністерства освіти і науки України та підтримки Посольства США в Україні. Проект має на меті застосовувати спільний досвід США і України для розробки та втілення заходів, спрямованих на формування у студентів, викладачів, науковців нової академічної культури, яка базується на довірі, чесності, прозорості, реальному навчанні, справжній науковій роботі.

Складовою частиною загального Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні, став проект започаткований УБА «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек». Він спрямований на включення бібліотек різних типів, видів підпорядкування у процес формування в суспільстві культури академічної доброчесності; на запобігання проявам шахрайства, плагіату, корупції у сфері освіти та науки. Метою бібліотек ЗВО в цьому Проекті є інформування здобувачів освіти усіх рівнів, науковців і адміністрації університетів щодо складових академічної етики, прозорості та доброчесності, популяризація серед студентів і науковців етичних норм цитування використаних джерел, знайомство із стандартами та міжнародними стилями бібліографічного опису документів тощо.

Мета дайджесту – ознайомити фахівців бібліотек ЗВО із документами за даною темою.

Дайджест підготовлений за сторінками фахових періодичних видань та Інтернет-ресурсів, адресований фахівцям бібліотек ЗВО. Матеріал згруповано за розділами: «Законодавчі та нормативні документи», «Проект «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек», «Досвід роботи бібліотек ЗВО».

Матеріал у межах розділів розташований в алфавітному порядку.

Законодавчі та нормативні документи

Цивільний кодекс України [Текст] : станом на 06.04.2018 № 435-15 / ВР України. – Харків : Право, 2018. – 448 с.

Про вищу освіту [Електронний ресурс] : закон України від 01.07.2014 № 1556-VII.– Електрон. дані. – Київ, 2014. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Про освіту [Текст] : закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // Голос України. – 2017. – 27 верес. (№ 178/179). – С. 10–22. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 24.10.2019).

Про затвердження Положення про Національний репозитарій академічних текстів [Електронний ресурс] : постанова КМ України від 19.07.17 № 541. – Електрон. дані. – Київ, 2017. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250156682> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів [Електронний ресурс] : наказ МОН України від 22.07.2015 № 885/27330. – Електрон. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0885-15> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Про Рекомендації щодо запобігання академічного плагіату та його виявлення в наукових роботах [Текст] : лист МОН України від 15.08.2018 № 1/11-8681 // Інформ. зб. Та комент. МОН України. – 2018. – № 9. – С. 85–89.

Розширений глосарій термінів та понять статті 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 05.09.2017) [Електронний ресурс] : лист МОН України від 23.10.2018 №1/9-650. – Електрон. дані. – Київ, 2018. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти [Текст] : лист МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650 // Інформ. зб. та комент. МОН України. – 2018. – № 11. – С. 41–77.

ДСТУ 8302–2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання [Електронний ресурс]. – Увед. вперше ; чинний з 2016–07–01. – Електрон. дані. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – (Національний стандарт України). – Режим доступу: <http://lib.pu.if.ua/files/dstu-8302-2015.pdf> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання [Електронний ресурс]. – На заміну ДСТУ 3008–95 ; чинний з 2015–06–15. – Електрон. дані. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – (Національний стандарт України). – Режим доступу: <https://bitly su/Gqgsr> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Проект

«Культура академічної доброчесності: роль бібліотек»

Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. монографія / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с. – Електрон. аналог друк. вид.: : режим доступу: <https://bitly.su/Us38a> (дата звернення 24.10.2019).

Розглядаються основні проблеми, пов'язані з доброчесністю, з якими стикаються учасники освітньо-наукового процесу закладів вищої освіти; визначається роль наукової етики в розвитку успішної кар'єри науковця. Наводяться основні принципи академічної доброчесності, якими мають керуватися молоді вчені; розглядаються національні та міжнародні нормативно-правові засади для утвердження академічної доброчесності в науковому середовищі.

Академічна доброчесність та бібліотеки [Електронний ресурс] : програма підвищ. кваліфікації працівників б-к / О. В. Воскобойнікова-Гузєва та ін. – Електрон. дані. – Київ : УБА, 2018. – Режим доступу : https://ula.org.ua/images/uba_document/programs/academ_integrety/AI_Lib_Program8.pdf (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Навчальна програма підвищення кваліфікації працівників бібліотек «Академічна доброчесність та бібліотеки» розроблена Українською бібліотечною асоціацією в партнерстві з Проектом сприяння академічній доброчесності в Україні. Програма розкриває актуальну тему, пов'язану з включенням бібліотек різних типів, видів, підпорядкування у процес формування у суспільстві культури академічної доброчесності, запобігання проявам шахрайства, плагіату, корупції у сфері освіти та науки, зокрема, в школах та університетах.

Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. – Київ : Таксон, 2016. – 234 с. – Електрон. аналог друк. вид.: режим доступу: <https://bitly.su/jqUoxqc> (дата звернення 24.10.2019).

Видання є однією з перших спроб комплексно показати, як світова академічна спільнота розуміє академічну доброчесність, які механізми та процедури по її втіленню вона розробила, яке місце в цьому займають декларації, хартії та кодекси академічної поведінки, яка система відносин між всіма членами освітнього співтовариства здатна забезпечити взаємну повагу, вільний обмін ідеями, професійне та особистісне вдосконалення, виключення будь-яких проявів нечесності та несправедливості.

Боженко, О. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах [Електронний ресурс] : метод. рекомендації / О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець. – Київ : УБА, 2016. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18681> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

У рекомендаціях представлено десять найпопулярніших міжнародних стилів цитування та посилання в наукових роботах для різних галузей знань.

Бруй, О. Профіль компетентностей бібліотекарів з академічної доброчесності [Електронний ресурс] : рекомендації / О. Бруй, Л. Савенкова, С. Чуканова. – Київ : УБА, 2019. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/27045> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

У рекомендаціях представлено компетентності, які необхідно розвивати бібліотекарям для активної участі у процесі формування культури академічної доброчесності, а також здійснення інформаційної підтримки з питань академічної доброчесності університетської спільноти.

Букач, М. М. Академічна чесність, як основа становлення майбутнього науковця / М. М. Букач, Х. А. Жело // Наук. пр. ЧДУ. Серія Педагогіка. – 2016. – Т. 269, вип. 257. – С. 52–56. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу : <https://bitly.su/DZ3mUtX0> (дата звернення: 24.10.2019).

У статті розглядається проблема академічної чесності у науковому середовищі закладів вищої освіти. Проаналізовано заходи, яких треба вжити з метою боротьби з академічним шахрайством.

Вергун, А. Р. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат [Електронний ресурс] : інформ. огляд / А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова. – Київ : УБА, 2016. – [Режим доступу : https://bitly.su/Kmn7x2](https://bitly.su/Kmn7x2) (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

В інформаційному огляді подано короткі характеристики найбільш відомих і розповсюджених програмних продуктів щодо виявлення у текстах плагіату та запозичень. Розглядається безкоштовне та комерційне антиплагіатне програмне забезпечення.

Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності [Електронний ресурс] / упоряд.: В. Бахрушин, Є. Ніколаєв. – 2018. – Режим доступу : <https://bitly.su/2Iz2Iy> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Методичні рекомендації розроблені для допомоги у викладанні академічного письма в рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні.

Проект сприяння академічній доброчесності в Україні [Електронний ресурс] : заходи в рамках проекту 01 січ. 2016 – 31 груд. 2019 / МОН України, Америк. Ради з міжнар. освіти. – 2016. – Режим доступу : <https://saiup.org.ua/> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

В документі висвітлено компоненти та заходи проекту, який здійснюється Американськими Радами з міжнародної освіти та сприяє реформі через партнерство з Посольством США.

Савенкова, Л. В. Навчання студентів академічній доброчесності у бібліотеці ВНЗ [Електронний ресурс] : метод. поради / Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова. – Київ : УБА, 2016. – Режим доступу : <https://bitly.su/tHNgER> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Матеріал містить поради для бібліотекарів з проведення занять із академічної доброчесності для студентів вищих навчальних закладів. Пропонується два можливих варіанти навчання: розширений план занять з прикладами практичних завдань, а також скорочений варіант, що може бути використаний як складова вступу до спеціальності. Окремі теми пропонуються для магістерського рівня підготовки. Рекомендації розроблено

та обговорено робочою групою фахівців бібліотек ВНЗ в межах проекту Української бібліотечної асоціації «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек» за підтримки Посольства США в Україні.

Якуніна, Н. В. Основи формування культури академічної доброчесності в бібліотеці [Електронний ресурс] : інформ. огляд / Н. В. Якуніна, А. А. Чинюк, Я. В. Руденко. – Київ : УБА, 2016. – Режим доступу : <https://bitly.su/YITeIPy> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

У виданні представлено засади формування культури академічної доброчесності в бібліотеках, розглянуто складові академічної доброчесності (АД), нормативно-правові документи, що регулюють АД, запропоновано корисні посилання.

Досвід роботи бібліотек ЗВО

Борисенко, Л. В. Роль університетської бібліотеки у формуванні культури академічної доброчесності /Л. В. Борисенко // Матеріали круглого столу «Бібліотека: місце традицій, простір інновацій». – Київ, 2018. – С. 27–28. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу : <https://bitly.su/RL2NmG> (дата звернення 24.10.2019).

Визначено роль університетської бібліотеки як невід'ємної складової науково-освітнього середовища ЗВО у формуванні культури академічної доброчесності.

Главчев, М. Академічна доброчесність у науковому та освітньому середовищі України: бібліотечна складова / М. Главчев, Ю. Главчева // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2018. – № 1. – С. 11–14.

Останніми роками збільшується відсоток інтеграції бібліотек в академічне середовище. Бібліотеки долучаються до роботи з упровадження принципів академічної доброчесності в Україні задля сприяння підвищенню якості освітньої та наукової діяльності, вихованню високоморальних та професійних спеціалістів, формуванню позитивного іміджу академічних установ.

Довідник з академічної доброчесності / уклад.: В. Г. Гур'янова, Л. Т. Ониксимова, Н. В. Поберій ; за заг. ред. Т. О. Маринич. – Суми : СДУ, 2018. – 24 с.

Електрон. аналог друк. вид.: режим доступу : <https://bitly.su/fx3kaV> (дата звернення 24.10.2019).

Довідник містить загальні поняття та практичні поради з академічної доброчесності та інформаційної грамотності. Видання розраховане на школярів та студентів.

Киричок, І. В. Місія вузівської бібліотеки у сприянні академічній доброчесності [Електронний ресурс] / І. В. Киричок, Т. Б. Павленко // Матеріали міжнар. Інтернет-конф. «Безпекове інноваційне суспільство: взаємодія у сфері правової освіти та правового виховання». – Харків, 2016 – Режим доступу : <https://bitly.su/tO2V5tAi> (дата звернення: 24.10.2019) – Назва з екрана.

На досвіді Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету розглянуто вектори діяльності щодо формування стійких практик академічної культури та етики з акцентом на творчість і самостійність. Підкреслено, що запорукою успіху є об'єднання зусиль університетських книгозбірень у рамках ініційованого УБА проекту «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек».

Лук'яненко, В. В. Академічна доброчесність, що це? / В. В. Лук'яненко // Матеріали круглого столу «Бібліотека: місце традицій, простір інновацій». – Київ, 2018. – С. 53–54. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу : <https://bitly.su/RL2NmG> (дата звернення 24.10.2019).

Формування навичок академічної доброчесності є одним із провідних завдань бібліотек ЗВО. Інформаційна підтримка, організація просвітницьких заходів щодо правил академічної доброчесності, попередження проявів не доброчесних запозичень – мета діяльності бібліотек у найближчій перспективі.

Опришко, Т. С. Етика наукових публікацій / Т. С. Опришко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2017. – № 3. – С. 50–57.

Дослідження пов'язане з питаннями етичної політики наукового періодичного видання, міжнародних стандартів етики наукових публікацій, основними рекомендаціями Комітету з етики публікацій COPE. Основною метою статті є інформування українських авторів та дотримання редколегіями вітчизняних видань цих вимог, оскільки це є необхідною

умовою для індексування світовими наукометричними базами даних, а також міжнародних публікацій вітчизняних авторів.

Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання : метод. посібник / Н. В. Стукало та ін. – Дніпропетровськ : ДНУ ім. О. Гончара, 2013. – 44 с. – Електрон. аналог друк. вид.: режим доступу : <https://bitly su/Wfd5BK> (дата звернення 24.10.2019).

У посібнику описані ознаки та форми плагіату, методи його виявлення та заходи по запобіганню, надано рекомендації щодо оформлення бібліографічних списків джерел та літератури, а також наведено основні правила належного цитування.

Подрезова, М. О. Вузівська бібліотека в Проекті сприяння академічної доброчесності [Електронний ресурс] / М. О. Подрезова // Матеріали всеукр. наук.-практ. конф «Академічна доброчесність: практики українських ВНЗ». – Київ, 2017. – Режим доступу : <https://bitly su/fCRwWko> (дата звернення 30.10.2019). – Назва з екрана.

Проаналізовано досвід роботи НБ ОНУ ім. І. І. Мечникова в практиці формування культури академічної доброчесності та навичок її дотримання.

Профіль компетентностей бібліотекарів з наукової комунікації та відкритого доступу [Електронний ресурс] / П. Каларко та ін. ; пер. укр. Т. Жесткова, О. Бруй. – 2016. – Режим доступу : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/17103> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Документ містить перелік знань, умінь та навичок, якими мають володіти фахівці бібліотеки, включені в процес підтримки наукової комунікації та відкритого доступу. Також в ньому представлено перелік типових назв посад для таких бібліотекарів.